

Hemeroteca històrica

LA ESCALA

Seguidament reproduïm la part descriptiva, de geografia i d'estadística, de l'article que l'arqueòleg, numismàtic i historiador gironí Joaquim Botet i Sisó (1846-1917) escrigué el 1913 (ara fa 100 anys) sobre l'Escala i el qual inclogué en el volum IV (pàgs. 321-354) de la Geografia General de Catalunya, editada entre 1909 i 1918, publicada a Barcelona per l'editorial d'Albert Martin i dirigida per l'historiador, professor i polític barceloní Francesc Carreras i Candi (1862-1937).

Forma la vila de La Escala districte municipal junt ab lo poble de Sant Martí d'Empories y los vehinats de Cinchclaus, les Corts y los Rechs. Està situat al NE. de Gerona, tocant a la mar; essent l'únich districte municipal marítim que pertant al partit judicial de Gerona. Afronta al N. ab los de Sant Pere Pescador y de la Armentera; al E. ab la mar; al S. ab los de Torroella de Montgrí y de Bellcayre, y al O. ab los de Albons y de Vilademat. Té 885 edificis y alberchs y lo poblan 2.515 habitants de fet y 2.517 de dret, dels quals 1.352 saben llegir y escriure. Los de fet se classifcan per son sexe y estat civil, en:

Hòmens:	solters 543;	casats, 606;	viudos 95;	total: 1.244
Dones:	solteres 530;	casades, 607;	viudes 134;	total: 1.271

y per entitats de població, com segueix:

La Escala (cap de districte)	785 edificis y alberchs	2.322 habitants
Sant Martí d'Empories (a 2.800 m. de La Escala)	33 edificis y alberchs	60 habitants
Les Corts (a 1.800 m. de id)	13 edificis y alberchs	29 habitants
Caserius de menys de 10 cases y edificis isolats	54 edificis y alberchs	104 habitants

Lo terror per la banda del S. es bastant dolent y rocós, essent mólt prima la capa de terra; pé l SO. y O. es mólt millor y lo rega la cequia de Bellcayre; pé l N., fora del plà perjudicat d'aygua-moxos, torna a ser de qualitat inferior y en la part de sol ixent les sorres que lo vent hi porta, forman dunes que s'extenen del N. NE. a S. SO., en una faxa no interrompuda que travessa tot lo terme y s'endinza en lo de Torroella de Montgrí. S'hi cullen grans, llegums, ferratges y al present poch ví; y en la part que-s rega, hortalices y alguna fruyta. Feta excepció de les aus aquàtiques y de pàs, la caça no hi abunda y es mólt perseguida. Lo bestiar, fora d'alguns porchs y d'aviorà, se reduheix al necessari pera lo conreu.

La costa, des de lo grauet d'Empories, antiga boca del Fluvià, fins lo turó ahon s'axeca lo poble de Sant Martí, forma una platja baxa. Del dit poble a la vila de La Escala, forma les platges del Port, de les Muscleres, del Portitxol y de la Font, separades la una de la altra per eminencies més o menys pronunciades terminades quasi al tocar la mar en roques que-s mantenen quasi a flor d'ayga y a voltes trauen lo cap per sobre d'aquesta.

En la platja de la Font s'escorre a la mar la cequia de que hem parlat, anomenada péls naturals Rech del molí, pel que mou un poch terra endins; la duna que en ella s'ha format, prop de la mar y a la esquerra del rech, es imposant. A la dreta del rech s'axeca quasi perpendicular un morro rocós, a quin peu hi ha una font, única de bona ayga que té pera son consúm la vila de La Escala. Al altre costat d'aquest morro

y formant un angle quasi recte ab la roca descrita, s'obra lo petit port de La Escala, que té a ponent una roca anomenada Lo Caragol. Prop de la seva entrada té 29 m. de fons. Al sortit del port de La Escala la costa torna a ser rocosa y força dreta, pren inclinació al SE. y forma la punta de Casa gran, la cala de la Clota, lo golf Roig, la cala de Saplaig, la illa Mateua, la punta Grossa, les Cambres, la punta de Trencabrassos y la cala de Montgó, en la qual acaba lo terme y districte municipal. En aquest troç de costa y en lo que segueix envers l'Estartit hi ha nombroses coves, com les que han donat nom a la cala de les Cambres, en les quals la mar s'endinza. Moltes d'elles se poden recórrer ab barca y són dignes de ésser visitades per son aspecte fantàstich y sos variats efectes de llum.

En la plana alta y pelada que s'extén al S. de la vila, les aygues pluvials hi forman un mólt petit estany anomenat l'estany de la Poma, que la evaporació se cuyda d'exugar.

La vila de La Escala es una població industriosa. Té fàbriques d'esperit de vi, aygardent, gaseoses, electricitat, genres de punt, calçat, pastes pera sopa, conserves alimenticies y sobretot salar peix; un molí fariner y dues prempses d'oli. S'hi exercen tota mena d'arts y oficis y mólt en particular lapescà, que no acostuma escassejar-hi. La del coral, que havia donat mólt bons rendiments, avuy, com tenim dit, està abandonada. La gent es mólt aficionada al ball y al teatre, havent-hi constituïdes varies societats ab son café y ab la corresponent sala de ball y espectacles; axò fà que compte ab tres professors de música y que no hi falten cobles o orquestes.